

Otázka: Krajinná ekologie, krajina

Předmět: Biologie

Přidal(a): Králová

a) Krajinná ekologie, krajina (definice, typy krajiny, stabilita krajiny)

Definice krajinné ekologie

= Krajinná ekologie je věda zabývající se vazbami mezi biocenózou a biotickým prostředím, zkoumá vztahy mezi jednotlivými přírodními složkami a celkově hodnotí procesy na určitém území.

Definice krajiny

= krajina je jednotný vývojově stejnorodý územní celek o rozloze několika km² až po 100 000 km². Od svého okolí se liší klimatem, mikroklimatem, geomorfol. charakteristikami, půdou, vodstvem, faunou a florou a prvky unesenými do krajiny člověkem.

1. **přístup vertikální(synergický)** = studuje vzájemné vazby a souvislosti mezi jednotlivými krajinnými prvky.
2. **přístup horizontální(chorický)** = studuje vztahy mezi jednotlivými geotopy (ekotopy) což jsou nejmenší homogenní jednotky krajiny.

Krajinné typy

– vytvořeny na základě intenzity ovlivnění krajiny činností člověka, způsobu jejího využití a geomorfologických vlastností

Základní typy:

a) Krajina přírodní

- vznikla působením přírodních krajinotvorných pochodů bez zásahu člověka nebo zásahu jen velmi neznatelného
- jedná se o typ krajiny před nástupem člověka jako zemědělce
- vyznačuje se autoregulační schopností, rovnováhou mezi jednotlivými složkami a vysokou biodiverzitou

b) Krajina kulturní

- krajina ovlivněná lidskou činností
- podle intenzity ovlivnění rozlišujeme následující 3 subtypy:
 - 1) *Kulturní krajina vyvážená*
 - hospodářská činnost člověka se rozvíjí v souladu s přírodními podmínkami
 - přírodní zdroje jsou racionálně využívány
 - funkce krajiny jsou zachovány
 - 2) *Kulturní krajina narušená (degradovaná)*
 - vzniká neracionálním využíváním přírodních zdrojů
 - autoregulační schopnost ještě zachována, a tím i možnost její obnovy
 - 3) *Kulturní krajina devastovaná*
 - devastací procesy dosáhly takového stupně, že narušily biologickou podstatu krajiny

Stabilita krajiny

jedná se o tendenci krajiny zachovávat si rovnováhu mezi jednotlivými krajinnými prvky

- tato vlastnost se označuje jako dynamická rovnováha krajiny = je to tedy schopnost vyrovnávat změny způsobené vnějšími a vnitřními geologickými jevy
- stabilita krajiny je dána její autoregulační schopností

činitelé narušující stabilitu krajiny:

- přírodní katastrofy (sopečná činnost, zemětřesení, záplavy, požár ...)
- vodní a větrná eroze
- odlesňování
- vznik velkých staveb v krajině apod.

činitelé stabilizující krajinu:

- vhodný vegetační kryt
- vhodné obdělávání půdy
- odolný horninový podklad atd.
- antropogenní činitel je jak stabilizující, tak nestabilizující
- stabilizační faktory: - pružnost
- odolnost
- evoluce

Antropogenní činitel = je jak stabilní tak i nestabilní

b) Tvorba krajiny (krajinotvor. faktory a procesy, horniny jako krajinotvorný prvek)

Tvorba krajiny:

= soubor přírodních a antropogenních faktorů ovlivňující strukturu krajiny, její vzhled a její stabilitu

Přírodní krajinotvorné faktory

Krajinotvorné faktory

- krajinné (ekologické) faktory (půda, voda, vzduch, biota) vyvolávají krajinotvorné procesy
- tedy přírodní zákonitosti řízené planetárními a meziplanetárními jevy, v kulturní krajině doplněné faktory sociálního, ekonomického a technického charakteru
- ovlivňují základní uspořádání prvotní struktury krajinné sféry a podmiňují její druhotnou strukturu
- jejich působení má různou kvalitu a kvantitu

Krajinotvorné procesy

- vycházejí z působení vnitřních (endogenních) sil a vnějších (exogenních) sil
- k endogenním pochodům náleží procesy, jež probíhají v zemském tělese
- hlavním a rozhodujícím zdrojem exogenních krajinotvorných pochodů je sluneční energie

Vnitřní geologické děje: - projevuje se v nich vnitřní energie Země, jejímž zdrojem jsou přeměny atomových jader radioaktivních prvků v zemském jádře (cca 40% celkové energie Země)

- patří sem: - zvedání a klesání zemské kůry, pohyb litosférických desek, sopečná a magmatická činnost, zemětřesení

Vnější geologické děje: - působí protikladně proti vnitřním geologickým dějům, jejich hlavním

zdrojem energie je Slunce

- patří sem: - činnost vody, činnost ledu, činnost větru, činnost organismů

Horniny jako krajinotvorný prvek

A) Magmatické = vyvřelé horniny

- hornina, která vzniká krystalizací z magmatu
- vznik struktury magmatické horniny se řídí posloupností krystalizace
- ta je spojena s postupným klesáním teploty taveniny, což vyúsťuje ve vznik zárodečných krystalů pevné fáze

Dělení magmatických hornin

a) hlubinné (abyssální) vyvřeliny

- magma se vlivem své vysoké viskozity není schopno pohybovat
- to vede ke vzniku hlubinných těles několik kilometrů pod zemským povrchem
- vzniklá tělesa nazýváme odborně plutony, batolity či pně
- těleso v podzemí může chladnout (krystalizovat) až po několik miliónů let
- tato dlouhá doba krystalizace se projevuje ve všesměrné hrubozrnné struktuře vzniklých hornin

b) žilné vyvřeliny (hypoabyssální, podpovrchové)

- tyto vyvřeliny jsou obrovskými tlaky vtlačovány do puklin, prasklin a elastických částí zemské kůry nedaleko povrchu, což zapříčiňuje rychlejší chladnutí taveniny a zjemňování struktury
- vzniklá tělesa dosahují mocnosti od několika decimetrů po stovky metrů a s délkou až do několika kilometrů
- vzniklá tělesa nazýváme pravé a ložní žíly

c) výlevné horniny (extruzivní, efuzivní)

- horniny, které jsou díky nízké viskozitě dobře pohyblivé
- rychle dosáhnou zemského povrchu
- zde se rozlévají v podobě lávy
- je pro ně typické rychlé chladnutí
- to je způsobené okolním chladným prostředím
- vznikají tak typické jemnozrnné až sklovité struktury

B) Sedimentární = usazené horniny (sedimenty)

- horniny, které vznikly a stále vznikají z produktů zvětrávání hornin na zemském povrchu
- druhy zvětrávání: - mechanické
- chemické
- mechanismus vzniku sedimentárních hornin je spojen s následujícími ději:
 - a) zvětrávání
 - b) transport (přenos)
 - c) sedimentace (usazování)
 - d) stmelování (zpevňování)

C) Metamorfované = přeměněné horniny

- vznikají ze všech druhů hornin v důsledku vysokých teplot, tlaků a chemizmu prostředí, kterým jsou horniny v zemské kůře vystaveny
- jejich stavba se přizpůsobuje novým podmínkám
- ty jsou odlišné od podmínek, za kterých vznikaly

1. [Struktura, diverzita, únosnost a potenciál krajiny, krajinný ráz](#)
2. [Ekologie krajiny – maturitní otázka z biologie](#)
3. [Ekologie – maturitní otázka z biologie \(7\)](#)